
UK se i přes odlišné vnější podmínky udržela mezi elitními univerzitami

Univerzita Karlova se i přes odlišné vnější podmínky udržela mezi elitními univerzitami

Ve večerních hodinách 2. října 2013 byl zveřejněn další z velkých mezinárodních žebříčků vysokých škol, [Times Higher Education World University Ranking](#) (THE). Od akademického roku 2010/2011 pro THE zpracovává rankiny výzkumná a konzultační společnost *Thomson Reuters*, která vychází z databáze vědeckých výsledků *Web of Science*. Do svého hodnocení zahrnuje 400 nejlepších světových univerzit. Oproti roku 2012/2013 zaznamenala Univerzita Karlova v tomto žebříčku pokles o zhruba 30 míst.

Než bude možno tento údaj jakkoliv smysluplně komentovat, je nutno získat a analyzovat údaje o hodnotách jednotlivých parametrů, ze kterých se umístění v žebříčku skládá. Výsledky THE jsou například silně ovlivněny dvěma dílčími indikátory, a to šetřeními, která se týkají reputace (pověsti zjišťované subjektivním hodnocením kolegů) vysoké školy v oblasti výzkumu, resp. v oblasti výuky a vzdělávání. Při celkové váze rovné jedné třetině se THE ptá na maximálně patnáct nejlepších světových institucí v oblastech vzdělávání a vědecké činnosti na základě znalosti konkrétního oboru (výsledky jsou publikovány samostatně pod názvem „[World Reputation Ranking](#)“). Již pořadí prvních 10 institucí ukazuje, jak významné rozdíly toto šetření přináší. Princetonská univerzita se na 7. místě těší pouze 36 % pověsti nejúspěšnější (nebo nejznámější?) Harvardovy univerzity. Nejlepší univerzita kontinentální Evropy, švýcarská ETH Zürich, nedosahuje ani 16 %, německá Ludwig-Maximilians-Universität München je na 44. místě s 8 %. Zbýlých 350 univerzit je tedy vtěsnáno v rozmezí zhruba 6 %.

Navíc v dalších dvou z trojice nejrespektovanějších světových žebříčků se UK letos meziročně zlepšila. V srpnovém *Academic Ranking of World Universities* (ARWU, tzv. Šanghajském rankingu), který vydává univerzita Jiaotong v Šanghaji, UK postoupila dopředu o 10 míst (na 260. místo), a to i přesto, že v tomto žebříčku hraje významnou roli váha počtu nositelů Nobelovy ceny z dané instituce. Ta je tím menší, čím dále v historii k udělení ceny došlo. A protože od poslední „naší“ Nobelovy ceny uplynula už řada dekád, automaticky v tomto indikátoru ztrácíme body, které vyrovnáváme např. zvýšeným publikačním výkonem. V září byl zveřejněn [QS World University Rankings](#) (QS), kde UK postoupila dokonce o více než 50 míst (na 233. místo).

Rozhodně tedy ze zveřejněného výsledku v THE nelze vyvozovat, že by se UK ve svém vědeckém výkonu či dokonce ve vzdělávací činnosti (o které globální rankiny vypovídají velmi málo) nějak jasně zhoršila.

Pořadí univerzit, podíváme-li se na všechny tři nejuznávanější globální rankiny (ARWU, THE a QS), tak napovídá, že existují asi tři desítky „nejsilnějších“ světových univerzit, zejména amerických a britských, které spolu soutěží o pořadí, další pořadí se pak již liší v bodovém zisku jenom velmi málo. Tyto univerzity mají (kromě jiných) tu společnou charakteristiku, kterou se od UK výrazně liší – jejich roční rozpočet (okolo miliardy dolarů z nadačních fondů, okolo 2 miliard ročního rozpočtu) je nesrovnatelný nejenom s UK, ale s celkovým rozpočtem vysokého školství v České republice, včetně prostředků na výzkum.

Je známo, že rankiny ovlivňují jak státní vysokoškolskou a výzkumnou politiku, tak i politiku řady institucí. Nejčastěji bývají jejich výsledky spojovány s financováním. Na jedné straně tak dochází k masivním investicím do vybraných univerzit s cílem skokově zlepšit ukazatele, které zrovna mají ve výsledku příslušného rankingu velkou váhu; na druhé straně však kvůli tomu dochází k potlačování rozvoje jak některých vysokých škol, které v „soutěži“ obstát nemohou, a v důsledku toho k deformaci celého systému, tak k utlumování oborů, které nejsou z hlediska umístění v žebříčku perspektivní. Není přesně známo, kolik zemí takovouto „rankingovou strategii“ zvolilo. Například Čína právě kvůli tomu na univerzitě Jiaotong v Šanghaji vytvořila již výše zmíněný ARWU ranking, z poslední doby je znám příklad takové strategie z Ruské federace. Právě za pomoci masivních investic vytvořilo téměř na „zelené louce“ z existující polytechniky univerzitu světové třídy v Lausanne Švýcarsko apod.

V takovém prostředí je pro UK úspěchem již to, že se mezi elitními univerzitami hodnocenými v tomto exkluzivním žebříčku i nadále udržela, a to i přesto, že její poslání a vnější podmínky se od těch nejlépe hodnocených institucí výrazně liší.

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
rektor Univerzity Karlovy v Praze